

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.11.1975, sp. zn. Tpj 111/75, ECLI:CZ:NS:1975:TPJ.111.1975.1

Číslo: 1/1977

Právní věta: Ve veřejném zasedání konaném v řízení o změně způsobu výkonu ochranného léčení (§ 351a tr. ř.), o upuštění od výkonu ochranného léčení (§ 352 tr. ř.) a o propuštění z ochranného léčení (§ 353 tr. ř.) nemusí mít obviněný vždy obhájce. Potřeba ustanovit pro tyto formy řízení obviněnému obhájce se posuzuje podle § 36 odst. 2 tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.11.1975

Spisová značka: Tpj 111/75

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Obhajoba nutná, Ochranné léčení, Veřejné zasedání

Předpisy: 141/1961 Sb. § 36 odst. 2

§ 351a

§ 352

§ 353

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

V soudní praxi, zejména u krajských soudů v Hradci Králové a v Plzni byla řešena otázka, zda obviněný musí mít obhájce ve veřejném zasedání, v němž se rozhoduje o změně způsobu výkonu ochranného léčení, pokud nejde o ochranné léčení protialkoholní. Zatímco krajský soud v Hradci Králové vztahuje zásadu uvedenou v § 36 odst. 4 tr. ř. o nutné obhajobě per analogiam i na případy změny způsobu výkonu ochranného léčení vždy, krajský soud v Plzni vyslovil v gremiální poradě názor, že v tom případě nejde o nutnou obhajobu podle § 36 odst. 4 tr. ř., že však soud musí uvážit, zda obhajoba není nutná z jiného důvodu.

Různost stanovisek byla podnětem předsedovi trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSR, aby podal tomuto kolegiu návrh na zaujetí stanoviska k správnému výkladu zákona v této otázce (§ 21c odst. 2 zák. č. 36/1964 Sb. v znění vyhl. č. 19/1970 Sb.).

Otázku nutné obhajoby ve vykonávacím řízení ohledně ochranného léčení, pokud nejde o ochranné léčení protialkoholní, je nutno řešit nejen pro případ změny způsobu výkonu ochranného léčení (§ 351a tr. ř.), ale i pro rozhodování o upuštění od výkonu ochranného léčení (§ 352 tr. ř.) a o propuštění z ochranného léčení (§ 353 tr. ř.).

Kdy musí mít obviněný obhájce, stanoví § 36 tr. ř. Podle odst. 4 tohoto ustanovení musí mít obviněný obhájce mimo jiné též v řízení, v němž se rozhoduje o uložení ochranného léčení, pokud nejde o ochranné léčení protialkoholní. Jazykový výklad tohoto ustanovení svědčí pro závěr, že se nutná obhajoba vztahuje jen na rozhodování o uložení ochranného léčení, tedy na řízení před právní mocí rozhodnutí. Tomuto závěru svědčí i ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř., podle něhož nebylo-li zmocnění obhájce při jeho zvolení nebo ustanovení vymezeno jinak, zaniká při skončení trestního stíhání. Ustanovení obhájce přichází v úvahu jen při tzv. nutné obhajobě (srov. § 38 odst. 1 a tam citovaný § 36 tr. ř.). Trestní stíhání podle § 12 odst. 9 tr. ř. končí právní mocí rozsudku nebo usnesení o zastavení trestního stíhání.

Ze srovnání těchto ustanovení vyplývá, že trestní řád v § 36 odst. 1 a 3 stanoví nutnou obhajobu jako pravidlo jen pro řízení před právní mocí rozhodnutí a nikoli pro řízení vykonávací. Pamatuje však na to, že i mimo případy výslovně uvedené v § 36 odst. 1 a 3 tr. ř. mohou nastat případy nutné obhajoby a stanoví v § 36 odst. 2, že obviněný musí mít obhájce, jestliže to soud považuje za nutné, zejména pro tělesné nebo duševní nedostatky obviněného, které budí pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit. Toto ustanovení se vztahuje na celé přípravné řízení, na řízení před soudem i na řízení po právní mocí rozhodnutí (srov. též č. I/68 sb. rozh. tr.).

Rozhodování o změně způsobu výkonu ochranného léčení, upuštění od jeho výkonu a propuštění z ochranného léčení je pro obviněného v podstatě stejně závažné jako rozhodování o uložení ochranného léčení, zejména tam, kde jde nebo má jít o výkon ochranného léčení ústavního, které je spojeno s omezením volného pohybu a pobytu občana. Tato úvaha však není důvodem pro použití ustanovení § 36 odst. 4 tr. ř. per analogiam, když v případech, kde to soud považuje za nutné, lze použít ustanovení § 36 odst. 2 tr. ř., které dostačuje k ochraně práv odsouzeného. Při rozhodování o nutné obhajobě podle tohoto ustanovení bude nutno vycházet zejména z povahy a rozsahu poruchy duševního nebo tělesného zdraví obviněného v době rozhodování a vlivu této poruchy na způsobilost obviněného náležitě se hájit; např. při změně ambulantního ochranného léčení na léčení ústavní může mít význam pro rozhodování o nutné obhajobě i povaha důkazů, jež je nutno provést, a schopnost obviněného je náležitě vnímat.